

НАРЕДБА № 18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделските култури
Издадена от министъра на околната среда и водите и министъра на земеделието и храните, обн., ДВ,
бр. 43 от 9.06.2009 г., в сила от 9.06.2009 г.

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат:

1. изискванията към качеството на водите за напояване;
2. критериите и показателите за оценка на качеството на водите за напояване;
3. предотвратяването на увреждането на хидротехническите съоръжения от въздействието на водите за напояване;
4. мониторингът на качеството на водите за напояване;
5. контролът за спазване на изискванията за качеството на водите.

(2) Наредбата има за цел да създаде условия за:

1. гарантиране здравето и живота на населението и животните чрез опазване на почвите, земеделските култури и на качеството на водите във водните обекти от възможно неблагоприятно въздействие на водите за напояване;
2. поддържането на земята в добро земеделско и екологично състояние.

Чл. 2. (1) Наредбата се прилага за повърхностните, подземните и отпадъчните води, използвани за напояване на земеделските култури, в тяхното естествено състояние или след подходящо третиране.

(2) Наредбата не се прилага за:

1. водите по чл. 43, ал. 2 от Закона за водите;
2. всички други случаи, при които се извършва подобряване на водния режим на почвата и растенията извън земеделски земи.

Чл. 3. (1) Водите за напояване се използват или доставят с цел напояване от физически и юридически лица, които притежават разрешително за водоземане, издадено по реда на глава четвърта от Закона за водите и при спазване на определените в него условия.

(2) Напояването се извършва при спазване на брутните поливни и напоителни норми. Министерството на земеделието и храните чрез Изпълнителната агенция по хидромелиорации определя брутните поливни и напоителни норми по райони за страната с цел изпълнение на изискванията по чл. 118, ал. 2, т. 1, 2, 3 и 5 от Закона за водите.

(3) Отпадъчни води могат да се заустват в хидротехническите съоръжения при спазване на условията и забраните за заустване, определени в наредбата по чл. 135, т. 13 от Закона за водите.

(4) Заустването на отпадъчни води се допуска само след писмено съгласие на собственика на хидротехническите съоръжения и при осигурено качество на водите.

(5) Заустването се допуска, ако при процедурата за издаване на разрешително за заустване на отпадъчните води се установи, че след извършването му качеството на водите в хидротехническите съоръжения ще отговаря на изискванията по тази наредба.

Чл. 4. (1) Не се допуска използването на води за напояване, чието качество не отговаря на изискванията, определени в приложение № 1 към чл. 5, ал. 1, освен в случаите по чл. 6 и 7.

(2) Физическите и юридическите лица, които като собственици или ползватели стопанисват и

експлоатират напоителните системи и съоръжения или доставят вода за напояване, са длъжни да използват за собствени нужди и/или да предоставят на потребителите вода за напояване, чието качество отговаря на изискванията по тази наредба.

(3) Изискванията към качеството на водата при доставката на вода за напояване, както и задължението на потребителя да не влошава нейното качество в процеса на водоподаване се посочват в договора за предоставяне на вода за напояване.

(4) Напояването в зони за защита на водите се извършва съгласно изискванията на Закона за водите, на наредбите по чл. 135, т. 5 и 6 от Закона за водите и на актовете за определяне на съответната зона.

Раздел II

Изисквания към качеството на водите за напояване

Чл. 5. (1) Пригодността на водите за напояване се оценява въз основа на критерии, отчитащи процесите на засоляване, водопронируемост, токсичност и др.

(2) Оценката се извършва по стойностите на показателите съгласно приложение № 1.

(3) Компетентният орган по чл. 52 от Закона за водите издава разрешително за водоземане с цел напояване при наличие на положителна оценка за пригодността на водите и при спазване на изискванията по чл. 3, ал. 2.

(4) За води, чието качество не отговаря на пределно допустимите стойности, определени в приложение № 1, пригодността за напояване се определя в документите по чл. 60, ал. 9 от Закона за водите, като се взема предвид взаимовръзката между:

1. почвения тип;

2. вида на напояваните земеделски култури, включително поливен режим;

3. хидрогеоложките условия, включващи характеристика на водния обект, геолого-литоложки строеж, защитеност от замърсяване, филтрационни свойства, състав и дълбочина на подземните води;

4. технологията на напояване, включително необходимите водни количества, определени в съответствие с поливните и напоителните норми.

(5) В случай на необходимост и при площи, определени като уязвими зони, за оценката се използва и друга официална информация, имаща отношение към натоварването със замърсители в процеса на напояването.

(6) При установяване на тенденция за влошаване на химичното състояние на подземните води съгласно изискванията на Наредба № 1 от 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води (ДВ, бр. 87 от 2007 г.) в издаваните разрешителни за водоземане могат да се определят индивидуални норми за качество на водите за напояване, различни от посочените в чл. 5, ал. 2.

Чл. 6. (1) Когато качеството на водите не отговаря на пределно допустимите стойности на показателите, определени в приложение № 1, те могат да се използват за напояване в следните случаи:

1. при надвишаване на пределно допустимите стойности на показателите по раздели А, Б, В и Е, когато са изпълнени следните изисквания:

а) спазват се поливните и напоителните норми по чл. 3, ал. 2;

б) оценката на пригодността на водата по чл. 5, ал. 1 е положителна;

в) предприети са мерки за избор на подходящи земеделски култури и технология за напояване в зависимост от почвения тип, както и други агротехнически и агрохимически мерки, съответстващи на качеството на водите, и се изпълнява предвиденият в разрешителното за водоползване собствен

мониторинг на почвите и земеделската продукция в обхвата на напоителното поле;

2. при надвишаване на пределно допустимите стойности на санитарно-хигиенните показатели по раздел Г - след обеззаразяване.

(2) Алинея 1, т. 1 не се прилага в случаите, когато водите съдържат над пределно допустимите стойности по приложение № 1 приоритетни и приоритетно опасни вещества, определени със заповед на министъра на околната среда и водите по чл. 118, ал. 1 от Закона за водите.

(3) Изпълнението на мерките по ал. 1, т. 1, буква "в" за постигане на изискванията към качеството на водите за напояване не трябва да води пряко или косвено до влошаване на доброто състояние на водите по смисъла на Закона за водите.

(4) Мерките по ал. 1 се изпълняват от лицата по чл. 4, ал. 2.

Чл. 7. (1) Използването на води за напояване с временни отклонения на нормата, определена в приложение № 1, се допуска при суша, криза и/или бедствие по смисъла на Закона за защита при бедствия.

(2) Органът, обявил бедствено положение, или упълномощено от него лице определя условията за използване на водите по ал. 1 и мерките за избягване или ограничаване на замърсяването на водите във водните обекти, на почвите и на земеделските култури, както и на опасността за здравето на хората и на животните, както и времето, за което се допуска използване на води за напояване с отклонение от нормата по приложение № 1.

Раздел III

Мониторинг на водите за напояване

Чл. 8. Управлението и изпълнението на дейностите по мониторинга на водите за напояване се извършват съгласно изискванията на Закона за водите, на Наредба № 5 от 2007 г. за мониторинг на водите (ДВ, бр. 44 от 2007 г.) и на тази наредба.

Чл. 9. Притежателите на разрешителни за водовземане с цел напояване изпълняват програма за собствен мониторинг. Изискванията към програмата се определят в разрешителните за водовземане.

Чл. 10. (1) Провеждането на собствен мониторинг се изразява в създаването на възможност за анализи, оценки и прогнози за състоянието на водите за напояване.

(2) Мониторингът се извършва по показателите съгласно приложение № 1. В случаите, когато стойностите на показателите от мониторинга за преходната година не превишават пределно допустимите стойности съгласно приложение № 1 и през текущата година не се е появила причина, която може да предизвика повишаването им, мониторингът се извършва по показателите съгласно приложение № 2.

(3) Мониторингът се извършва в началото на поливния сезон.

(4) Пунктовете за мониторинг се определят, както следва:

1. на изхода на водовземните съоръжения - за повърхностни и подземни води;

2. на изхода на пречиствателните станции, съответно отвеждащите им колектори - за отпадъчни води;

3. на магистралните канали в точката на отклоняване на води по главните разпределителни канали - в случай на опасност от изменение на качеството на водите при водоподаването им до напоителните полета.

(5) Честотата на вземане на проби е:

1. най-малко един път на поливен сезон - за повърхностни и отпадъчни води;

2. най-малко един път на три години - за подземни води.

Чл. 11. (1) Лицата по чл. 4, ал. 2 извършват наблюдения за установяване на неблагоприятни изменения на качеството на водите в течение на поливния сезон по органолептични и физични свойства на водата като специфичен мирис, мътност, утайки, газоотделяне и други.

(2) При установяване на неблагоприятни изменения по ал. 1 лицата по чл. 4, ал. 2 извършват своевременно мониторинг по показателите съгласно приложение № 1.

(3) В случаите по чл. 6, ал. 1 и 2 и чл. 7 титулярите на разрешителни за водоземане извършват допълнителен мониторинг на водите за напояване по показателите и за времето до възстановяването на качеството на водите за напояване съгласно изискванията на приложение № 1.

Раздел IV

Функции на компетентните органи

Чл. 12. Басейновите дирекции осъществяват дейностите по:

1. оценка на актуалното състояние на количеството и качеството на водите за напояване;
2. поддържане и актуализиране на автоматизираните информационни системи за мониторинг;
3. контрол, оценка и анализ на данните и информацията от мониторинга на водите за напояване;
4. поддържане на регистри на разрешителните за водоземане и на водоземните съоръжения за напояване като част от регистрите по чл. 182, ал. 1, т. 1, букви "а" и "г" от Закона за водите и предоставяне на данни от тях по реда на Закона за достъп до обществена информация;
5. ранно предупреждение в случаи на възникване на обстоятелства по чл. 7;
6. контрол за изпълнението на издадените разрешителни за водоземане с цел напояване, включително подготовка на предложения за налагане на санкции при установени нарушения на издадени разрешителни;
7. извършването на контрол по изпълнението на собствения мониторинг и на мрежите за собствен мониторинг на водите за напояване;
8. разработване на програми от мерки за подобряване, опазване и поддържане на качеството на водите за напояване, които се включват в плана за управление на речния басейн.

Чл. 13. Регионалните инспекции по околната среда и водите осъществяват контрол за:

1. съответствието с нормативните изисквания за качествата на почвите и регистрираните в тях изменения вследствие на напояване;
2. действията или бездействията на органи или лица, довеждащи до замърсяване на почвите вследствие на напояване;
3. опазването на почвите по отношение на замърсяване с вредни вещества, включително радиоактивни вещества, киселяване, засоляване, повърхностно преовлажняване и ерозия при напояване.

Чл. 14. Регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве извършват контрол на микробиологичните показатели по приложение № 1, т. Г.

Чл. 15. Изпълнителната агенция по хидромелиорации:

1. организира и контролира дейностите по провеждане на собствения мониторинг на водите за напояване, подавани от системи и съоръжения, изградени с държавни средства;
2. осъществява взаимодействие с Министерството на извънредните ситуации и Постоянната комисия за защита от наводнения, бедствия, аварии и катастрофи в случаите по чл. 7;
3. създава и поддържа регистър на хидромелиоративния фонд, изграден с държавни средства, включително за водоизточниците за напояване и съдържащ информация за качествата на водите за напояване на земеделските култури;
4. осигурява необходимата информация за издаване на разрешителни за водоземане;

5. извършва текущи проверки за провеждането на поливния сезон и за спазване на брутните поливни и напоителни норми по райони за страната;

6. осъществява взаимодействие с басейновите дирекции чрез регионалните дирекции по хидромелиорации в съответния район на действие, включително предоставя данни за качеството на водите за напояване;

7. организира и участва в разработването на националния водностопански план и в съставянето на водните и водностопанските баланси на страната в частта им, свързана с напояването и отводняването.

Чл. 16. Изпълнителната агенция по почвените ресурси и Националната служба за съвети в земеделието в рамките на компетентността си осигуряват на собствениците и ползвателите на земеделски земи информация по чл. 5, ал. 4 и 5.

Чл. 17. (1) За информационното осигуряване на Националната система за мониторинг на околната среда Изпълнителната агенция по околна среда създава и поддържа национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда.

(2) Министърът на околната среда и водите чрез изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по хидромелиорации предоставя информация по хидромелиорации, част от обобщения регистър по чл. 183, т. 3 от Закона за водите на Изпълнителната агенция по хидромелиорации при заплащане само на разходите по изготвяне на копие от информацията.

(3) Министърът на околната среда и водите чрез изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по околна среда:

1. поддържа географска информационна система за водите на национално ниво;

2. подготвя годишник за състоянието на водите.

Чл. 18. Министерството на земеделието и храните чрез физическите и юридическите лица, които доставят вода за напояване, осигурява на собствениците и ползвателите на земеделски земи официална информация за качеството на водите за напояване, както и за водите, забранени за напояване въз основа на официални данни на Министерството на околната среда и водите.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "поддържане на земята в добро земеделско и екологично състояние" е практиката, която при извършване на напояване на земеделските култури не оказва вредно въздействие върху почвата и растенията;

2. "брутна поливна норма" е количеството вода, което се дава на единица площ при една поливка;

3. "напоителна норма" е количеството вода, което се подава на единица площ през целия вегетационен период;

5. "води за напояване" са водите, използвани по силата на издадено разрешително за водовземане за подобряване на водния режим на почвата и растенията, изпитващи в естествени условия недостиг на влага;

6. "хидротехнически съоръжения" са съоръжения, технически средства и оборудване за напояване и отводняване на земеделски земи;

7. "приоритетни вещества" са веществата по смисъла на § 1, т. 68 от Закона за водите;

8. "суша" означава естествено явление, възникващо, когато количеството на валежите е значително по-ниско от нормалните измервани нива, което предизвиква сериозно нарушаване на хидрологическия баланс, отразяващо се неблагоприятно върху продуктивността на земните ресурси.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Лицата, които притежават разрешително за водовземане с цел напояване, подават молба по чл. 72,

ал. 1, т. 2 от Закона за водите за привеждане на разрешителното в съответствие с изискванията по чл. 9 и 10 в едногодишен срок от влизането на наредбата в сила.

§ 3. В едногодишен срок от влизането на наредбата в сила Изпълнителната агенция по хидромелиорации създава регистър на хидромелиоративния фонд, изграден с държавни средства, включително за водоизточниците за напояване, който съдържа данни за качествата на водите, предоставяни за напояване.

§ 4. Наредбата се издава на основание чл. 135, т. 16 от Закона за водите и влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

§ 5. Министърът на земеделието и храните съвместно с министъра на околната среда и водите дава указания по прилагането на наредбата.

Приложение № 1

към чл. 5, ал. 1

Изисквания към качеството на водите, предназначени за напояване на земеделските култури

Показатели	Мярка	Пределно допустими стойности
1	2	3
А. Засоляване		
Електропроводимост (Ес)	µS/cm	2000
Б. Водопропускливост		
Натрий (Na)	mg/dm ³	300
Калций (Ca)	mg/dm ³	400
Магнезий (Mg)	mg/dm ³	300
Калий (K)	mg/dm ³	350
В. Токсичност		
Бор (B)	mg/dm ³	1,0
Хлорни йони (Cl)	mg/dm ³	300
Манган (Mn)	mg/dm ³	0,2
Желязо (Fe)	mg/dm ³	5,0
Мед (Cu)	mg/dm ³	0,2
Кобалт (Co)	mg/dm ³	0,05
Цинк (Zn)	mg/dm ³	2,0
Молибден (Mo)	mg/dm ³	0,01
Олово (Pb)	mg/dm ³	0,05

Живак (Hg)	mg/dm ³	0,001
Алуминий (Al)	mg/dm ³	5,0
Берилий (Be)	mg/dm ³	0,01
Никел (Ni)	mg/dm ³	0,2
Ванадий (V)	mg/dm ³	0,1
Кадмий (Cd)	mg/dm ³	0,01
Селен (Se)	mg/dm ³	0,01
Арсен (As)	mg/dm ³	0,1
Хром - шествалентен (Cr+6)	mg/dm ³	0,05
Хром - тривалентен (Cr+3)		0,5
Флуориди	mg/dm ³	1,0
Литий	mg/dm ³	2,5

Г. Санитарно-хигиенни показатели

Общ коли - титър	cm ³	<0,1
Ешерихиа коли - титър	cm ³	<1,0
Чревни патогенни микроорганизми	cm ³	Не се допускат

Д. Други показатели

Азот амониев (N-NH ₄)	mg/dm ³	5
Азот нитратен (N-NO ₃)	mg/dm ³	20
Карбонати (CO ₃)	mg/dm ³	200
Хидрокарбонати (HCO ₃)	mg/dm ³	300
Сульфати (SO ₄)	mg/dm ³	300
Фосфати (PO ₄)	mg/dm ³	3
Активна реакция (pH)	единица pH	6-9
Феноли (летливи)	mg/dm ³	0,05
Цианиди (CN)- общо	mg/dm ³	0.5
Нефтопродукти	mg/dm ³	0,3
Детергенти	mg/dm ³	1,0

ХПК	mg/dm ³	100
БПК5	mg/dm ³	25
Екстрахируеми вещества с тетралорметан	mg/dm ³	5,0
Температура	°C	28
Разтворен кислород	mg/dm ³	>2,0
Обща твърдост	mgeqv/dm ³	14
Неразтворени вещества	mg/dm ³	50

Е. Радиоактивност

Радий 226 (Ra 226)	mBq/dm ³	150
Обща бета радиоактивност	mBq/dm ³	750

Приложение № 2

към чл. 10, ал. 2, изр. 2

КРАТЪК СПИСЪК НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ ЗА АНАЛИЗ ФИЗИЧНИ
И ХИМИЧНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА ВОДАТА ЗА НАПОЯВАНЕ

№ по ред	Показатели
1	2
1	Температура
2	Акт. реакция
3	Електропроводимост
4	Обща твърдост
5	Неразтворени вещества
6	Азот амониев (N-NH ₄),
7	Азот нитратен(N- NO ₃ -)
8	Азот нитритен (N- NO ₂ -)
9	Хлорни йони (CL-)
10	Сулфати (SO ₄ -2)
11	Фосфати (PO ₄)

12	Хидрокарбонати (HCO_3)
13	Карбонати (CO_3)
14	Желязо (Fe)
15	Манган (Mn)
16	Калций (Ca)
17	Магнезий (Mg)
18	Натрий (Na)
19	Калий (K)
20	Олово (Pb)
21	Кадмий (Cd)
22	Живак (Hg)